

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.

Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inzerati po dogovoru.

Inzerati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-

ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

V boj za delavsko organizacijo!

Vsled energičnega nastopa dr. Gosarja in Jugoslovanskega kluba v parlamentu za ukinitve 2 odst. davka na zaslužek ročnih delavcev, je finančni minister sklical konferenco. Na to konferenco pa finančni minister ni pozval niti enega zastopnika delavskih zbornic, niti delavskih strokovnih organizacij, pač pa samo zastopnike trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic ter Osrednjo centralo industrijev v Belgradu. Radi tega koraka finančnega ministra, pri katerem delavske strokovne organizacije popolnoma izločuje, dočim se ravno teh v prvi vrsti tiče, je dr. Gosar vložil na ministra financ zahtevo po novi konferenci, pri kateri bodo udeleženi tudi zastopniki delavstva.

O strogo delavski zadevi naj torej odločujejo zastopniki velekapitalistov. To je dejanje, mimo katerega ne moremo iti in je za vse jugoslovansko delavstvo tako velike važnosti, da moramo obrniti nanj vso svojo pozornost. Razumljivo se nam zdi dejanje finančnega ministra. Zakaj? On, kot tak smatra na eni strani delavsko strokovne organizacije najbrže tako oslabiljene, da jih pri svojem poslovanju niti ne, oziroma noče upoštevati. Na drugi strani pa vidimo močno organizacijo vseh industrijev in trgovcev, bodisi v Zvezi industrijev za Slovenijo, bodisi v Savezu industrijalaca Jugoslavije. Po mnenju ministra naj vsled tega odločujejo o usodi delavstva zastopniki velekapitala.

Kaj to pomeni za nas delavce, vemo dobro. Ni dovolj, da industrija popolnoma onemogočuje pošteno življenje delavstvu doma, ona naj še odločuje o delavstvu v državi. Tako ne more in tudi ne sme biti. Življenjski interes delovnih slojev zahteva, da na odločilnih mestih odločajo o usodi delavstva ne razne obrtne, trgovske in industrijske organizacije, to je zastopniki velekapitala, ampak legitimni zastopniki delavstva.

Tu vidimo, kako velikanske važnosti je za delavstvo močna strokovna organizacija. Te važnosti se mora pa delavstvo tudi zavedati in iti na delo za dosego njene moči in veljave z vso svojo silo in zanimanjem. Vedeti moramo, da ako bi bilo delavstvo v celoti tako močno organizirano kot so vsi kapitalisti in bi tako enotno delovalo za izboljšanje svojega položaja kot delajo le ti, bi do tega davka najbrže ne prišlo ali pa, če bi kljub temu prišlo, bi bil prisiljen finančni minister upoštevati v prvi vrsti delavske strokovne organizacije. Na ta način bi davek na zaslužek delavca izgledal vse drugače, kot pa izgleda v resnici.

Pri vprašanju strokovnih organizacij pa vidimo tole: mnogo je tovarišev, ki že stoje v delavskih vrstah in se zavedajo pomena delavskih organizacij, mnogi tudi vse svoje sile in vso svojo požrtvovalnost zastavljajo v dosego tega cilja. Pa ves njihov trud za razširjanje naših delavskih organizacij, bodisi Jugoslovanske strokovne zveze ali »Delavske zveze« in mla-

dinske izobraževalne »Krekove mladine«, rodi vsled vsestranskih ovir le s težavo uspehe.

V tem oziru si mora biti naše delavstvo v važnem boju za svoje eksistenčno vprašanje na jasnem. Ni namreč delavski prijatelj tisti, ki govori le o »socialnosti«, ampak tisti, ki se delavskega boja proti kapitalizmu tudi aktivno udeležuje. Kdor danes pravi, da je socialen, na drugi strani pa delavsko gibanje in razvoj ovira, tega mora delavstvo izločiti iz vrst svojih prijateljev. Do tega koraka mora delavstvo nujno priti, kajti šele potem bo lahko vršilo v polni meri svoje težko in ogromno delo.

Časi so resni! Gre za življenjski obstoj tisočih slovenskih delavskih družin. Z energičnim vztrajnim in požrtvovalnim delom v organiziranih vrstah moramo prepričati, da bi delavske interese pri vladi zastopali kapitalistični krogi. O svoji usodi mora delavstvo samo odločevati! Zato pa tovariši: Prva naša naloga je, da organiziramo vse delavstvo v naši strokovni organizaciji. Kdor se čuti delavca, mora v delavsko organizacijo. Vsi pravi prijatelji delavstva pa bodo njemu pomagali tam, kjer se gre za njegovo moč in silo, to je pri njegovi organizaciji. Tu se bomo našli in šli skupno v boj proti materialističnemu kapitalističnemu družabnemu redu in proti izkoriščanju in zapostavljanju delavstva.

Delavstvo in duhovnik.

Referat dr. P. A. Tomince na I. kršč. soc. kongresu v Ljubljani.

Poverjena mi je naloga, da govorim o razmerju oziroma odnošajih, ki naj bi vladali med duhovništvom in delavstvom. Zdi se mi, da najbolje rešim to vprašanje, če na kratko povem, kako misli o tem katoliška cerkev, kajti duhovnik je služabnik cerkve.

Že v prvih letih krščanstva nam je Kristus, naš največji Osvoboditelj, povedal, kakšno stališče mora cerkev zavzeti v tem vprašanju. Ko je šel nekoč naš Zveličar v Nazaret, tako pripoveduje evangelist Luka (4, 16 nsl.), je po svoji navadi šel sobotni dan v shodnico, in vstal, da bi bral. Dali so mu knjigo preroka Izaija. Odprl je knjigo ter našel mesto, kjer je bilo pisano: Duh Gospodov je nad menoj; zato me je mazilil, da oznamim blagovest ubogim, poslal me je naznanit jetnikom oproščenje in slepim pogled, da izpustim zatirane v prostost in oznamim leto božjega usmiljenja.

In zaprl je Kristus knjigo, jo dal služabniku in sedel; in vseh oči v shodnici so bile vanj uprte. Začel jim je govoriti: »Danes je to pismo pred vami dopolnjeno. Kdor ve, kaj vse je pomenilo sveto leto pri vsakem Izraelcu, ta more umeti ves pomen teh Gospodovih besedi. Sveto leto je za Izraelce pomenilo leto, ko mu je bila vrnjena prostost, katero je bil morda izgubil vsled zadolženosti, ko mu je zopet bila vrnjena posest, katero je bil morda zapravil, pomenila je zanj takorekoč početek novega življenja.

Kdor to ve in primerja ta njegov nauk z drugimi evangelijskim sporočilom, ta mora priznati, da je Kristus smatral za svoj nalog moralno in socialno dvigniti človeški rod.

Rekel sem: moralno in socialno. Obodvoje mora biti združeno, ne pa, kakor so rekli nekateri, da ima cerkev skrbeti le za molitev in druge pobožnosti, ne pa da skrbi tudi, da osvobodi človeštvo iz njegovega suženjstva. Napačno je načelo: Čim večje materialno blagostanje, tem višja moralna (nравnost). Pravtako pa je tudi napačno načelo: Čim manjše materialno blagostanje, tem večja moralna. Razni človekoljubni sistemi skušajo vsak po svoje lajšati bedo človeštva. Nam dobro znani socializem skuša to doseči z zgolj materialnimi dobrinami, katere bi rad pridobil vsakemu udu človeške družbe. Ne rečem, da to ni potrebno, toda enostransko je. On pozablja, da človek nima samo telesa, ampak tudi dušo, da ga tudi največje materialne dobrine ne store še srečnega, ampak mu kvečjemu povečajo tek. Napačno je namreč načelo: Čim večje materialno blagostanje, tem višja moralna.

Prav tako ne moremo priznati rešitve, kakor jo priporoča komunizem. Lep cilj ima sicer pred očmi, toda on pozablja, da ima v rokah človeka z vsemi njegovimi slabostmi, ne pa kakor so bili prvi kristjani svetniki. Socialna revolucija sicer začasno res spremeni lastnike oblasti in denarja, toda trajne rešitve ona ne more prinesti, dokler ne zna trajno spreminjati ljudi in voditi njihovo vzgojo. Tako pa se sadovi revolucije, najmanj tekom ene generacije iznaličijo, kajti oblast in denar imata toliko vpliv na človeško srce, da prejšnjega zatiranca spremenita v novega samodržca, ki nujno povzroči novi upor. In tako bi se zopet ponavljala stara zgodba...

Ravnatoko moramo reči, da je enostransko tudi golo podjarjanje plačila v nebesih in velikega zaslužnja, ki si ga človek pridobi s trpljenjem, kajti četudi je resnično, vendar pozablja na to, da ima človek poleg neumrjoče duše tudi telo, ki s samim upanjem na bodočnost še ni zadovoljeno. Vsakdanja skušnjava namreč uči, da je istotako napačno načelo: Čim manj so zadovoljene fizične potrebe, tem bolj se pospešuje moralno življenje. Nравni blagor ima za podlago fizični blagor (materialno blagostanje) toliko, da se more človek pošteno preživljati in še nekaj čez, da more tudi duševno napredovati. More biti vir napredka sicer tudi revščina in ubožstvo, toda le pri tistih, ki si jo prostovoljno izvolijo, nikdar pa ne bo to veljalo za splošnost.

Cerkev je tako tudi vedno delala.

S svojim naukom o bistveni enakosti vseh ljudi je odpravila suženjstvo in istotako s tem, da je začela delo visoko ceniti, začela temeljit preokret v korist delovnemu ljudstvu. Še bolj očitno vidimo to v srednjem veku. Vse države so tvorile skupno družino

v svrhu moralnega blagra. Imela je cerkev nedvomno velik vpliv, toda tega ni izrabljala, ampak uporabila v prvi vrsti v ta namen, da je kontrolirala državno zakonodajo. Še nedavno sem bral razpravo dr. Ericha Trossa, kjer dokazuje, da tisti, po nazorih mnogih tako »temni« srednji vek, ni poznal tlačanstva, kakor to splošno mislimo. Obstojala je le neka skromna odvisnost od gosposke, ki je pa za svoje podložne res tudi delala s tem, da je opravljala sodne in upravne posle. Davščine so bile malenkostne. Gospodarsko izkoriščevanje, kakor mi pojmuje mo tlačanstvo, se je pričelo šele v 15. stoletju, ko je cerkev izgubila vpliv nad državami in s tem tudi nad državno zakonodajo. Splošno znane cerkvene obrestne prepovedi so bile uveljavljene tudi v državi v njeni zakonodaji po vsem krščanskem svetu. »Vsa lastnina končno izhaja iz človeškega dela in delo je vsakemu bogoljubnemu človeku lastno. Le delo, naj si že bo telesno ali duševno in nezasluženo ubožstvo imata po naukih cerkvenih pisateljev pravico do dobrin te zemlje. Po nauku vseh kanoničnih pisateljev je delo proizvajalec vseh dobrin, ono, ne lastnina, tvori torej vse vrednote in delavcu, zato tudi pritiče iznos njegovega dela. Kanonično pravo je bilo varuh dela, njegovega posvečenja in časti, njegove vzgojne moči. (Prim. Janssen-Pastor, Geschichte des deutschen Volkes B. I. p. 478, 481. Freiburg in Breisgau. 1897.)

Današnji vek je okužen od liberalizma do mozga. Pa tudi v današnjem veku papeži niso prenehali v zaščito delovnih stanov dvigati svoj glas. Znane so vam okrožnice papeža Leona XIII. o delavskem vprašanju. Enako piše in uči papež Pij X.: Zavzeti se je treba za ljudstvo, zlasti za delavca in kmeta, in sicer ne le vlivati v srca vseh vero, edini vir resnične tolažbe v bridkostih življenja, ampak brisati jim tudi solze, lajšati tudi trpljenje, boljšati jim z dobrimi napravami bedni gospodarski položaj; truditi se, da se v tem oziru opravijo ali popravijo vse krivične naredbe in ustanove pravični zakoni; braniti z zares katoliškim duhom pravice božje v vseh stvareh.« (Il fermo proposito z dne 11. 6. 1905.) Tako vidimo, da se načela katoliške cerkve tozadevno niso prav nič spremenila.

Dandanes živimo v dobi najčrnejših reakcije in celo iz naše katoliške srede se čujejo vedno znova glasovi, kakor da cerkev nima z vsem tem ničesar opraviti. Tako naj uči zgodovina. Uče naj se od delovanja papežev in kako je njihovo delovanje vplivalo na zakonodajo vseh držav. Imeli so vpliv nad vladami, pa ne zaradi vladanja, ampak zato, da bi v državah vladala socialna pravičnost. Cerkev ni delovala v prvi vrsti karitativno, ampak zakonodajno, dokler je seveda imela vpliv.

Zaključujem svoj referat. Prepričan sem, da ni ne socializem, ne komunizem, ampak katoliški duhovnik v prvi vrsti poklican za politično in socialno osvoboditev človeškega rodu.

Inserirajte v „Pravici“!

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo !
v Konzumu, Kongresni trg 2

Jugoslovanska strokovna zveza.

Centralni tehnični in organizatorni tečaj JSZ v Ljubljani se bo vršil dne 6., 7. in 8. septembra t. l., na katerega so obvezne poslali v smislu sklepa zadnjega občnega zboranja JSZ vse skupine in zveze oziroma društva po dva najizobraženejša člana. Tečaj bo tridnevna praktična šola, v kateri bodo dobili udeleženci temeljne pojme o vseh organizacijskih in strokovnih zadevah tako, da bodo lahko potem svojo izobrazbo sami nadaljevali doma z raznimi pripomočki, ki jih prejmejo deloma na tečaju, deloma pozneje od JSZ. Dnevni red bo obsegal najnujnejše predmete, da se tečajniki usposobijo za dobre voditelje skupin in zvez. Z poljudnimi predavanji načelne vsebine se bo utrjevalo tudi duha krščanskega socializma, ki mora biti lasten vsakemu našemu voditelju. Znanje, ki si ga bodo tečajniki pridobili na tečaju, da ne bo njim služilo zgolj pri organizaciji, ampak tudi v zasebnem življenju v službah. Na tečaj bomo pritegnili k sodelovanju razne strokovnjake v socialnem vprašanju. Več o tem bomo poročali še v »Pravici«, važnejša navodila pa slede v okrožnicah. Skupinski odbori naj takoj razmišljajo o tem, koga bodo poslali na tečaj. Stroške nosijo deloma skupine in zveze, deloma pa Jugoslovanska strokovna zveza. Na delo za delavsko izobrazbo! — Glavno tajništvo JSZ.

Zveza papirniškega delavstva.

Zvezin izlet papirniškega delavstva. V svrhu družabnosti in razvedrila prireja Strokovna zveza papirniškega delavstva s člani iz Vevč in Medvod vsako leto skupne izlete. Že na lanskem šmarnogorskem izletu se je sklenilo, da pohite letos na prijazni Homec pri Kamniku. Zadnje nedeljo se je ta izlet nad vse lepo izvršil. Na 12 okrašenih vozovih so se pripeljali iz D. M. v Polja člani in članice Jug. strokovne zveze. Sledilo jim je okrog 50 kolesarjev. Na okrašenem avtu se je pa vozila vevška delavska godba. Okrog 9 je prišel še kamniški vlak z gosti iz Ljubljane, katere so pozdravljali že zvoki godbe, ki je igrala na prijaznem gričku. Lepo okrašena in prijazna cerkev homške Marije Pomočnice je bila pri sv. maši nabito polna, tako da niso mogli vanjo niti vsi udeleženci izleta. Po službi božji se je vršil delavski shod pri Društvenem domu. Zborovanja

se je udeležilo tudi zelo veliko domačinov in delavcev sosednjih tovarnen, ki so z napetostjo sledili izvajanju govornikov. Zborovanje je otvoril predsednik Zveze papirniškega delavstva in bivši D. M. poljski župan tov. Kukavica in pozdravil vse domačine in izletnike. Za njim je pozdravil vse udeležence izleta domači g. župnik Mrkun, ki je izrazil željo, da ideje krščanskega socializma in krščanske delavske organizacije čimprej dobijo svoj razmah tudi v kamniški okolici. Prvi je govoril burno pozdravljen dr. Gosar, ki je v svojem govoru temeljito razložil pomen in važno nalogo krščansko-socialističnega pokreta. O političnem položaju je podal izčrpno poročilo prisrčno pozdravljen poslanec g. Smodej. Za njim je govoril v delu za dobrobit našega delavstva osiveli in prav vsled tega z veseljem pozdravljen naš stari in dolgoletni predsednik JSZ tov. Jože Gostinčar. V svojem govoru je naglašal pomen delavske organizacije, kazal na zapreke našemu razvoju od strani pridobitnih slojev in z apelom na vztrajno in požrtvovalno delo vsega dobromislečega delavstva zaključil svoj govor. Z zaključno besedo je tov. Kukavica pozval vse navzoče k delu za razširjenje krščansko-socialističnih organizacij in zaključil zborovanje. Popoldne se je veliko tovarišev udeležilo tamkajšnje procesije in predstave v Društvenem domu. Več jih je odšlo tudi v Kamnik, da se seznanijo z njegovo okolico. Prav posebno moramo pohvaliti godbo, ki je neumorno igrala cel dan in tudi med sv. mašo. Izlet je nudil veliko razvedrila udeležencem in je imel za utrjenje naše ideje velik uspeh. Stopili smo v stik tudi z delavstvom v kamniškem okraju in se prav prijateljsko pogovorili med seboj.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. S. Z. R. skupina Trbovlje ima v nedeljo dne 12. julija ob 4 popoldne predavanje v tajništvu. Predaval bo dr. Puntar iz Ljubljane o socialni zakonodaji, ki je predvsem važno za nas rudarje. Nobeden izmed tovarišev ne sme manjkati. Prijatelji so dobrodošli. — Odbor.

Prevalje. Dan proslave 30letnega obstoja tuk. kršč. soc. del. organizacije smo praznovali vsestransko resno in mirno brez vsakega razveseljevanja. Saj se je moralo z ozirom na današnji gmotni položaj tukajšnjega delavstva, ki ni zmožno na noben način prispevati za kritje stroškov, marsikaj opustiti, kar bi spadalo k praznovanju. Vzlic slabemu vremenu se

je proslave udeležilo do 180 tovarišev iz vseh sosednjih skupin v Mežiški dolini. Spored proslave je bil sledeči Ob pol 10 je bil z ozirom na proslavo temu primeren cerkven govor, nato sv. maša za umrle tovariše tukajšnje kršč. del. organizacije. Po sv. maši se je pričelo slavnostno zborovanje, ki se vsled deževnega vremena ni moglo vršiti na za to pripravljenem prostoru, ampak v društveni dvorani. Na tem zborovanju so govorili sledeči tovariši: tovariš Jože Gostinčar, predsednik skupine Prevalje Jurij Kugovnik, centralni predsednik čast. g. Ripl Matej. G. dr. Korošec nas žal ni mogel posetiti, kar je skupini brzojavno sporočil s pozdravom. Zborovalce je vest, da dr. Korošec ne pride, užalostila, ker smo ga zelo želeli imeti enkrat med nami v Mežiški dolini. Zborovanje je trajalo do pol 1 popoldne. Popoldne ob 3 je govoril tajnik skupine Prevalje tov. Mikeln o zgodovini tuk. del. društva, ki je bil ves čas svojega obstoja zapostavljeno in prezirano od ljudi nasprotnega mišljenja, a je vzlic tega uspevalo in delovalo v splošno korist. Po govoru se je vprizorila dr. Kerkova igra »Turški križ«, ki je zadovoljivo izpadla, za kar se iskreno zahvaljujemo predvsem našemu režiserju g. kaplanu Jos. Rehar in vsem igralcem. Ob 6 zvečer se je proslava končala. Bil je to idejni dan za tuk. kršč. strok. organizacijo. Zahvaljujemo se vsem tovarišem in prijateljem, ki ste prišli od blizu in daleč k naši proslavi.

Iz Mežiške doline. S. Z. R. je imela minuli mesec člansko zborovanje, na katerega je prišel tovariš od načelstva iz Trbovelj. Po izčrpnem govoru poročevalca se je razvila živahna debata, iz katere smo ugotovili marsikaj zanimivega. Tako na primer, kako sijajne pozicije imajo korunovci v Trbovljah. Dejstvo pa je, da je njihova organizacija tako minimalna, da se v javnosti sploh ne more vzeti v poštev. Pri nas se te vrste sociji posebno odlikujejo, in to iz vrst druge rudarske skupine. Z vso vne- mo namreč delajo nadurno delo, kakor bi se teh razrednozavednih prav nič ne tikal zakon o osemurnem delavniku. Če vprašas katerega izmed njih, kaj in o čem se je razpravljalo na seji druge rudarske skupine, ti ne ve ničesar povedati, in celo pravi, da to ni za delavca. Da so to vse prej kot pa delavski prijatelji, ni treba še posebej povdarjati. Takim zavedno razrednim delavskim rešiteljem bo pri nas za vedno odklenkalo, ker jim je vse drugo na srcu, kakor pa ubogo delavstvo. Vsemu poštenemu delav-

stvu našega kraja pa kličemo, da naj se oklenejo naše Strok. zveze rud., katera edina stoji na načelnih idejah poštenja in pravice, in ki v resnici dela na to, da se življenje našega delavstva zboljša. — Naj živi krščanska Strokovna zveza rudarjev!

Huda jama pri Laškem. Tukajšnji samostojno demokratiški kričarji se hvalijo, kakšno zaupanje imajo pri rudarjih in kako številne člane imajo v svoji Samostojni strokovni delavski uniji. Ne povedo pa, na kakšen način se je ustanovila in kaj jo vzdržuje. Da bomo imeli vpogled, pogledimo nazaj v leto 1922, ko je dobil neki mož od gotove strani naročilo, naj ustanovi S. S. D. U. za Hudojamo. Temu naročilu se je isti tudi odzval. Kmalu po tem dogodku je nagovoril delavce pred vhodom na delo v rudnik o ustanovitvi liberalne »Unije«. Rudarji so takoj podali svoje izjave, da ta organizacija ne more delavstvu koristiti, ker je odvisna od stranke, katera je bila in je še delavstvu nasprotna. Sklican je bil shod, na katerem bi se naj delavci vpisali in izvolili odbor, kar pa ni uspelo, ker je bilo članov tudi za odbor premalo. Tako je bila dve leti S. S. D. U. v Hudi jami brez članov. Junija 1924 pa je prišla redukcija delavstva. Zdaj bo ugoden čas, so pogruntali gospodje iz laškega okraja, katerim so pomagali nekateri delavci. Razglasilo se je, kateri delavci bodo odpuščeni in kateri premeščeni v druge rudnike. V tem času so ti klečeplazci vpisavali delavce v to organizacijo s pripombo, kdor se bo zapisal, bo ostal v službi, sicer bo pa šel. Zdaj vidimo, kako si je ta organizacija pridobila člane. Sila jo je ustanovila in jo tudi vzdržuje. Ko pa pride čas, se bo razpršila kakor se razprši megla. Ker organizacija, katere odborniki se veselijo, ko se delavstvo odpušča, se mu smejejo, k temu sami pomagajo, ker izvršujejo izdajalski posel in s tem odjedajo kruh svojim sotovarišem trpinom — ni delavsko, ampak delavstvu bič, ki tepe hujše kakor kapitalisti sami.

Društvo slovenskih organistov.

Društvo organistov tem potem zadnjikrat poziva vse člane, naj nemudoma poravnajo članarino. Rok vplačila do 1. julija je že potekel, vendar je društveni odbor na svoji redni seji dne 25. junija sklenil še enkrat apelirati potom »Pravice« na dolžnost svojih članov. Kdor se ne bo temu pozivu v kratkem odzval, naj ne pričakuje od svojega društva v nadalje kake pomoči. Stanovsko društvo nam

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

»Res... Kaj pa je?« je postal pozoren in segel v besedo lepi deklici. »Jokala si? Zakaj?« Hanka je potegnila iz žepa pismo.

»Od gospoda pastora, beri sam, kako hudo je doma! Oče slep... mati bolna... brat in sestra mrtva... zato gre v gospodarstvu vse narobe. Domov moram, Martin!«

Mladi vojniki je polglasno bral besedo za besedo opominjajoči, nujni poziv na Hanka in njeno otroško ljubezen. Pri tem je temnelo njegovo čelo vedno bolj in ko je pisanje prebral do konca, je papir srdito zmečkal in jezno ponovil: »Proč moraš? Tako? Ne da bi vprašala, ali je meni prav?«

»Čemu se kar tako razvemaš?« je dejala Hanka pomirljivo. »Saj moraš izprevideti, Martin, da drugače ne more biti.«

»Ampak tega nikoli in nikdar ne dovolim!« je zaklical Martin z razkačenim glasom in pogledom. »Ali nimam pravice, da pri tem zinem tudi jaz svojo besedo? Svojega dekleta hočem imeti tukaj! Ali naju ni vojna ločila zadosti dolgo?«

»To je bilo vendar čisto kaj drugega. Bodi pameten, Martin! Mar misliš, da mi bo lahko oditi od tebe in te dobre družine, v kateri sem polnih pet let živela kakor domača hči? Ko sem odpove-

dala, je bila gospa kakor iz uma in je jokala z menoj vred, toda...«

»Svojo službo si torej že odpovedala?« ji je segel mladi mož presenečen v besedo. Žila mu je bila na čelu jezno nabrekla.

»Mar mi je preostalo kaj drugega?« ga je zavrnila Hanka in solze so jo polile. »Tudi moja gospoda pravi, da ima gospod pastor prav in da je moja dolžnost kot zadnjega, edinega otroka, podpirati onemogle starše, dokler sem še prosta... In potem...« dekle je oklenilo z obema rokama desnico svojega zaročenca, ki se je pa branil, in je pogledala z nežno prosečim smehljajem v njegove temne oči, »potem... ako boš le hotel, Martin, nama tudi ne bo treba, da bi zapustila starše... mislim... prevzel boš naše posestvo in potem...«

Namah je oprostil Martin svojo roko; z zasmehljivim glasom in jezno zardelim obrazom je dejal: »Tu jo imaš! Kako lepo smo si stvar že uredili! Samo škoda, da si napravila račun brez krčmarja. Postanem naj navaden kmet in odvisen od milosti svojega tasta? Najlejša hvala! Ko slečem cesarsko sukno... o Mihaelovem se konča moj čas... postanem železničar! Dobil bom nato kmalu zadosten zaslužek, da bom mogel preživiti ženo. Toda povem ti« — v njegovem sicer ne grdem obrazu se je pokazal oduren izraz oholosti in trdote — »to ne boš ti, ako greš proti moji volji v Kruševac in postaneš zopet srbska. Kot nameščeneec bom vzel za ženo samo Nemko, ki mora biti tudi v obleki fina gospa.«

² Lužiški Srbi ne govorijo o mestni obleki, izobrazbi in mestnih šegah, ampak vedno le o nemški obleki itd. Vse tuje zaznamujejo s pojmom »nemško«.

Hanka je zardela in koj spet prebledela. Odgovorila ni takoj, ko je Martin umolknil, in morala je o pomenu teh besedi šele premišljavati, če je pač prav slišala. Slednjič je jeknila hripavo, kakor da ji je glas odpovedal službo: »Se ne šališ? Ali tudi zares tako misliš kakor govoriš?«

»Ako le hočeš še enkrat slišati... da, zares!« je odgovoril Martin uporno in prežeč pogled mu je sinil iz globokoležečih, razžarjenih oči. »Zato si stvar premisli! Doma pač tudi ne bo ravno tako hudo; tvoji stari lahko vzamejo za deklo kakšno pridno dekle, pa bo že šlo. Moraš tudi sama sprevideti, Hanka, da ne sodiš več v srbsko gnezdo s svojo dolgo, lepo obleko. To pa ti povem še enkrat: Ako bi te muha prijela, da bi spet oblekla kratko kmetsko krilo, je med nama enkrat za vselej konec; kmetice ne bom jemal za ženo!«

»Potem je pa bolje, da napraviva konec takoj!« se je utrgalo kratko, hripavo s Hankinih ustnic. Visokovzravnan, da se je zdela skoro večja ko njen zaročenec, je stala pred njim. Samo le jezno svetlikanje širokoodprtih, modrih oči je izdajalo vihar, ki je divjal v njeni notranjosti; drugače se je zdela mirna, mrzla, kakor gluh zvok njenega glasu. »Ne ravno, da bi imela v mislih, opustiti nemško obleko... k temu me ne sme nihče siliti; toda nekaj se mi je zjasnilo: da midva ne sodiva skupaj. Ako me zapuščas s tako lahkoto, ne more biti tvoja ljubezen ravno dragocena. Da, sedaj vem: nikdar nisi mislil resno s svojim lepim govorjenjem o ženitvi! Za norico si me hotel imeti, dokler bi bil tu v garniziji, in na cedilu me pustiti, kakor hitro bi dobil stalno službo. Zato pa kar pojdi!... Preponosna sem, da bi ti bila samo ljubica. Poišči si drugo... fino in bogato Nemko.«

¹ Protestantski župniki se pri Nemcih imenujejo pastori, t. j. dušni pastirji.

mora biti prvo, potem šele drugo. Imeli bomo le toliko, kar bomo priborili potom svojega društva. Zato mora biti naša prva skrb obstoj in razvoj svojega društva. Izpolnjujte svoje dolžnosti napram organizaciji točno in vestno, kajti le na ta način bo tudi organizacija vestno izpolnjevala dolžnosti napram svojim članom.

Društvo diplomiranih babic.

Opozorilo članicam. Zadnje čase se dogaja, da se nekatere babice direktno vsiljujejo strankam, kar gotovo ni našemu stanu primerno in kar je graje vredno. So babice, ki gredo k strankam, ki imajo dogovore že z drugimi babicami ter jih nagovarjajo, da iste opuste. Seveda se jim to vedno ne posreči, ker so stranke bolj pametne. Da bo javnost natančno informirana o tem, povemo za danes samo to, da so vse babice napravile babiško šolo in da če se kateri babici posreči pregovoriti stranko, da babico, s katero ima že dogovor, opusti, tedaj zadene stranko kaznen, ker mora dobiti vseeno plačati polni honorar. To, kar si dovoljujejo že danes nekatere babice, je direktno poniževanje našega stanu, na drugi strani pa omalovaževanje društva. Imen babic, ki delajo tako, zaenkrat ne imenujemo, seveda v bodoče tudi istih ne bomo skrivale. Odbor je na zadnji seji sklenil, da bo vsako članico, ki se bo pregrešila proti društvu, v prvi opozoril, drugič izključil in tretjič javno napadel. Red mora biti povsod, zakaj bi se ravno naše društvo tega ne moglo držati.

Društvo je ponovno urgiralo pri ministru za narodno zdravje glede novih pravil. Kmalu bo že pol leta, odkar smo napravile ugovor zoper nova pravila, a še do danes nismo sprejele nobenega odgovora in če sedaj ne dobimo nobenega, tedaj se bomo morale osebno pobrigati pri ministru samem.

Prometna zveza.

Vsem članom in skupinam Prometne zveze! Z ozirom na tozadevna mnoga vprašanja poročamo, da se še ta mesec vrši občni zbor Prometne zveze v Ljubljani v smislu sklepa zadnje seje načelstva Jugoslovanske strokovne zveze, na katerem se bodo razčistila vsa vprašanja in uredilo vse, kar razburja članstvo. Dan, kraj in vzpored občnega zbora se naznani pravočasno v smislu pravil. — Glavno tajništvo JSZ.

Strašna železniška nesreča. »Organizirani železničar« je skušal pognati v številki 13. z dne 1. julija t. l. svojo lokomotivo na razvaline Jugoslovanske strokovne zveze, katere je gledal skozi okajena očala v naši kongresni resoluciji o enotni organizaciji krščanskih socialistov Jugoslavije. Toda, ko je treščil ob trdno in enotno našo strokovno organizacijo, je »mašina« skočila s tira. Da se v bodoče prepreči podobno nesrečo, priporočamo uredniku, da vozi brez črnih očal. Prepričani smo, da bomo mi poprej organizirali vrhovno eksekutivo (odbor), ki je zamišljena v resoluciji za vse krščansko socialistične strokovne, politične in izobraževalne delavske organizacije v Jugoslaviji, kar smo dosedaj pogrešali, čeprav smo delovali tako v idejnem kakor v strokovnem in taktičnem oziru enotno v naših organizacijah v vseh pokrajinah Jugoslavije, predno bo »Organizirani železničar« zbral in uredil svojo »lokomotivo«, ker ima več takih strojev, ki bodo ustvarili namesto enotne organizacije — le babilon.

Delavska zveza.

Delavska zveza Jesenice priredi v nedeljo 12. julija dopoldne ob 9 v Katoliškem delavskem domu na Savi shod volivcev SLS. Poroča narodni poslanec o neznosnih davčnih bremenih. Vabljeni vsi volilci SLS.

Beleške.

Nov napad vlade na delavstvo. Pod tem naslovom piše »Socialist« v št. 29. z dne 3. t. m. med drugim, da je klerikalni poslanec dr. Gosar umaknil svoj nujni predlog, da se 2% davek na delavske plače odpravi. »Socialist« je menda posnel to zlobno laž po »Jutru«, ker danes povsod capljajo socialni demokratje za Žerjavom. Res pa je, da je potem, ko je pristal parlament na nujnost tega predloga po znanem govoru dr. Gosarja in na to, da se predlog takoj izroči finančnemu odboru (po določilih poslovniku), odstopil dr. Gosar in z njim Jugosl. klub od nadaljnje debate. Dr. Gosar in vsi poslanci Jugoslovanskega kluba so storili svojo dolžnost in vztrajajo še nadalje odločno v svoji borbi za pravice delavstva. Svojo dolžnost naj še storita sedaj dr. Žerjav in Pivko ter celokupna vlada in tega krivičnega davka ne bo več. Dolžnost Vas socialistov okrog »Najpreja«, »Socialista«, »Delavca« in »Delavsko kmetijskega lista«, kakor »Nove Prave« pa je tudi, da stopite v enotno fronto z nami krščanskimi socialisti proti krivici. Tukaj pokažite sedaj Vašo iskrenost za enotno fronto in za koristi delavstva, namesto, da blatite naše delavske zastopnike, ki so v tem slučaju in vsikdar, kadar gre za delavske koristi, na svojem mestu. Zato ni res, kakor pravi »Socialist«, da v parlamentu ni delavskih zastopnikov. Seveda socialnih demokratov res ni, ampak krščanski socialisti so, le žal, da v premalem številu.

P. Lombardo:

Brezbrižnost.

Brezbrižnost in malomarnost sta dva glavna zavirača dela v strokovni organizaciji. Večkrat se slišijo pritožbe od raznih delavskih voditeljev in obratno, ki drug drugemu predhvačajo brezbrižnost. Ker nočem nikomur prizadevati krivice, sem se odločil, da otipam le tisti del delavstva, ki ga smemo prišteti k trotarstvu.

Kakor je gotovo, da ima prav vsak človek svoje misli, tako gotovo ima tudi svoje želje, svoje koprnenje in cilje. Nikogar ne najdemo, da bi se prostovoljno odrekel svojih pravic, da bi ne hrepenel po boljšem življenju, da bi sovražil svobodo, z eno besedo, da bi ne hotel živeti udobno človeka vredno življenje.

Smem pa reči, da je pa prav malo onih, ki bi se zavedali in oprejali sredstev, s katerimi bi si svoje želje izpolnili ter svoje cilje in pravice dosegli.

Pravim, malo jih je, ki bi v resnici s srcem šli na delo za dosego svojih pravic, še manj pa onih, ki bi se hoteli žrtvovati za koristi svojega bližnjega. Če danes opazuješ posameznika, prideš do sklepa, da postaja vedno večje mrtvilo med delavstvom. Ono živo zanimanje za svoj obstoj izgineva, brezbrižnost in malomarnost pa dobivata vedno močnejše korenine med delavstvom. Pogosto se sliši: kaj naj se brigam jaz zase ali za druge, saj so to dolžni storiti oni, ki sem jim oddal svoj glas v politični kakor v strokovni organizaciji. Da, tovariš, to je resnica. Toda s tem še ni vse rešeno, s tem še nisi oproščen skrbi in dela, ki ti ga nalagajo kot članu družbe današnji težki časi. Vedi tedaj, da je važna tvoja dolžnost, da se tudi sam zase brigas. Dokler tega ne pripoznaš, toliko časa nisi upravičen zahtevati, da naj se drugi za te zanimajo.

Če si zaupal svoj glas človeku, od katerega pričakuješ, da bo pravično zastopal tvoje interese tako v političnih, kakor v strokovnih zadevah, potem ne smeš misliti, da je oni, ki si mu dal tvoje zaupanje, izmenjal z tvojo nadaljno pomočjo in sodelovanjem za dosego onega, kar želiš in kar nujno potrebuješ.

Če si zaupal svojemu tovarišu, da te zastopa v strokovnih delavnih zadevah v tovarni, še to ni vse, poleg tega si še vedno dolžan, da se skupno z njim bojuješ za tisto, kar smatraš za pravilno in potrebno ne samo zase, marveč tudi za tvoje tovariša sotpina. Zapomni si, da nobeden delavski voditelj ni tako mogočen, da bi ne podlegel, ako mu trdno in nevztrajeno ne stoji armada na strani. Delavski voditelj ali tajnik brez delavstva pomeni le toliko kot vojskovodja brez armade. Da je v času, ko kapitalistična reakcija vedno huje pritiska na delavske pravice, krvavo potrebna močna disciplinirana armada delavstva, ni treba posebej poudarjati, rečem samo to, da dokler tega ne bo, je zastoj vsaka pobožna želja po zboljšanju gmotnega položaja delavstva, nasprotno je pričakovati, da se nam naš bedni položaj poslabša. Vedite, da vam spanje pravičnega mnogo škoduje, zato je zadnji čas, da pahnemo od sebe vse to, kar nam zavira pot do iskrenega, požrtvovalnega ter uspešnega dela za koristi nas in naših potomcev. V strokovni organizaciji (v mislih imam vse strokovne organizacije) je danes tak položaj, da nas Bog obvaruj, ako pride do kaj hujšega. To odkrito besedo, ki jo ima danes marsikateri delavski voditelj na jeziku, pa jo ne upa izustiti, je treba pravilno razumeti. Poudarjam, da umetno storjena stvar nikdar dolgo ne vzdrži. Zato pa je nujno potrebno, da to enkrat spoznamo ter še pravi čas zopet popravimo, kar smo zamudili. Kako naj se to zgodi? Nam krščanskim socialistom to ni nikaka uganka ali skrivnost. Treba je, da orjemo naprej, da delamo vsi, sejemo prav vsi in žanjemo tudi vsi, zrnje pa si razdelimo tako, da bo vsak delavec prejel za svoje delo pravični del. Ker si pa hočemo enako deliti, smo dolžni vsi enako delati. Načela krščanskega socializma, ki nas oživljajo, naša ideja, ki nam daje pogum, ljubezen, ki nas družijo, naj bo tudi podlaga našemu delu povsod in videli boste, da bo izginilo vse tisto, kar nam danes mnogo škoduje in to kar imenujemo brezbrižnost.

Tedenske vesti.

Osebna dohodnina in davek na ročni zaslužek. Dr. Gosar je vložil na finančnega ministra vprašanje, v katerem ga opozarja, da se zlasti po večjih podjetjih delavcem še vedno odteguje osebna dohodnina, čeprav morajo od 1. aprila 1925 dalje plačevati takozvani 2% davek od ročnega zaslužka. Delavci plačujejo osebno dohodnino v resnici sproti in ne za preteklo leto, kakor bi to odgovarjalo zakonu. Zaradi tega je neopravičeno, če se jim odteguje osebna dohodnina tudi od 1. aprila t. l. dalje. Poslanec dr. Gosar vprašuje ministra, ali je voljan odrediti, da se od delavcev za čas od 1. aprila dalje osebna dohodnina ne bo pobirala.

Za stolnega kanonika v Ljubljani je bil imenovan g. Jos. Volc, župnik na Rovih.

Dijaško zborovanje se bo letos vršilo po stičenskem sestanku v dnevih 9.—13. avgusta v Kamniku in pri Sv. Primožu nad Kamnikom. Zborovanju našega dijaštva želimo veliko uspeha, da pride do skorajšnje uresničitve resolucije I. kongresa krščanskih socialistov. Krščansko delavstvo vabi mlade borce na pomoč v svojem težkem boju za pravico.

Nov list. Samostojna kmetška in slovenska republikanska stranka sta se združili v »Zvezo slovenskega kmetijskega ljudstva« s skupnim programom, vendar obdržita kot stranki vsaka svojo samostojnost. Skupno glasilo te nove politične grupacije bo »Kmetijski list«; »Kmetijski list« kot glasilo te nove politične grupacije bo in »Republikanec«, glasilo slovenske republikanske stranke prenehata izhajati. Radovedni smo, kako dolgo bosta gg. Pucelj in Prepeluh skupaj orala na isti njivi z istim plugom?

Smrtno ponesrečil se je 6. julija posestnik Egidij Zajc iz Štožic pri Ljubljani. Pri zvezanju žita v kozolec je naložil zvrhan voz. Sedečemu na vrhu snopja so zdrknili povodci iz rok. Sklonil se je, da bi jih zgrabil, toda pri tem je zgubil ravnotežje ter padel na glavo tako nesrečno, da mu je šlo kol čez vrat. Revez je bil takoj mrtev.

Kapelica sv. Cirila in Metoda se bo sezidala v Vratih pod Triglavsko steno. V poletju bo v kapeli redna služba božja. Prostovoljne darove za kapelico sprejema svetnik in župnik Jakob Aljaž na Dovjem, Gorenjsko.

Nesreča v Zagorju. V noči od 1. na 2. julija je pri železniški postaji Zagorje na mostu rudniške železnice v teku zdrknilo s tira nekaj s premogom napoljenih vozičkov. Ko so delavke na mostu zagledale, so se umaknile v barako, odkoder usipavajo neraben material v potok Medijo. Vozički pa so se zatekli v barako, jo podrle, da je zdrknila v potok, z njo pa tudi štiri delavke. Jurič je bila na mestu mrtva, Molek si je zlomila roko, ostali dve sta pa več ali manj poškodovani.

Roparski napad. Dne 29. junija ponoči je bil izvršen na vipavskega dekana g. Breitenbergerja roparski napad. Dekan je spal. Ropar je hotel udariti g. dekana s sekuro po glavi. V usodnem trenutku pa se je roparju snela sekira s toporišča in tako prebudila dekana. Med roparjem in g. dekanom se je vnel boj na življenje in smrt. Ker je vipavsko župnišče silno obsežno, ni mogel g. dekan nikogar poklicati na pomoč. Dekan se ima zahvaliti za življenje okolnosti, da je orjak in junak. V boju je g. dekan dobil le malenkostne rane in je bil že drugi dan na nogah. — Ropar se je moral tekom dneva priplaziti v župnišče in čakati skrit na napad.

Tisočletnico hrvatskega kraljevstva so zadnjo soboto in nedeljo proslavili po vsej Hrvatski z Zagrebom na čelu na najslovesnejši način. L. 925 je bil namreč kronan na Dunajskem polju prvi hrvatski kralj Tomislav. V soboto zvečer se je zasvetil Zagreb v najsijajnejši luči. Vse hiše so bile razsvetljene. Ob pol 9 se je začel obhod po mestu, katerega se je udeležilo nad 50.000 ljudi. Na balkonu mestne hranilnice je imel govor dr. Rudolf Horvat. Ob Savi so goreli že pozno v noč kresovi. V nedeljo dopoldne je bila v stolnici slovesna sv. maša in po službi božji je bil svečanostni spreved po mestu. Popoldne in zvečer so se vršile razne veselice.

Smrtna nesreča. Muslimanski narodni poslanec Hamzaliya Ajanović se je s svojo soprogo peljal z avtomobilom iz Tešnja na izlet. Pri povratku se je pod težo avtomobila zrušil most in je avto padel v 15 m globok prepad. Ajanović je bil na mestu mrtev, soproga pa težko ranjena.

Eksplozija v Sarajevu. Na praznik sv. Petra in Pavla je nastala v vojaškem pirotehničnem zavodu strahovita eksplozija, ki je uničila skoro vse poslopje. Užgalo se je 800 kg dinamita in mnogo ročnih granat. Ker se na praznih ni delalo, je bil žrtev eksplozije samo vojak, ki je stal na straži. Vojak je bil močno poškodovan.

Delavska požrtvovalnost. Za I. kongres krščanskih socialistov so poslali prispevke: Delavska zveza za Slovenijo, Ljubljana Din 100; Jug. strokovna zveza Din 100; nabral tov. Gajšek Din 180; Društvo drž. cestarjev Din 80; Strokovna zveza javnih nameštencev Din 100; Strokovna zveza tobačnega delavstva Din 200; Prometna zveza, Maribor Din 100; Strokovna zveza tobačnih vpokojencev in vpokojenk Din 100; Skupina Preška Din 250; Okrajna delavska zveza Viš Din 100; Skupina Naklo Din 45; Franc Praprotnik, Naklo Din 5; Skupina Prevalje Din 210; Rudarska zveza, Trbovlje Din 100; Skupina Kamna gorica Din 90; Skupina Zidani most Din 32; Skupina Jesenice Din 113; Skupina Dol pri Ljubljani Din 218.50; Skupina Vurberg Din 25; Skupina Tržič Din 100; Viničarska zveza, Ljutomer Din 50; Skupina Ljutomer Din 28; Ignacij Lipovec, Ljutomer Din 10; Skupina Sv. Anton v Slov. Goricah Din 16; Skupina Zagorje ob Savi Din 100; Jugoslovanski klub, Belgrad (zbral poslanec g. Smodej) Din 1000; Okrožno tajništvo JSZ, Celje Din 358; Skupina Vrhnj-

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

ka Din 127; Skupina Lesce Din 70; Skupina Jesenje Din 150; Skupina Zagorje ob Savi (steklarji) Din 77.25; Skupina Kropa Din 96; Skupina Prevalje Din 56.50; Skupina Kočevje Din 36; Okrajna delavska zveza Zadobrova Din 73.50; Okrožno tajništvo JSZ, Maribor Din 85; Burkelje Alojzij Din 15; Fr. Kovčar, Kamnik Din 10. Skupaj Din 4501.75. — S to vsoto nam je bilo mogoče pokriti vse izdatke in se še prebitke naloži v hranilnici za prihodnji kongres, ki mora pokazati mogočen uspeh našega skupnega dela in nov razmah naše ideje. One skupine, ki še niso vrnila nabiralnih pol in poslale nabranih zneskov, naj to čimprej store. Vsem darovalcem iskrena zahvala! — Za pripravljalni odbor: Jože Gostinčar, l. r., predsednik. — Srečko Zumer, l. r., tajnik.

Dopisi.

Tržič. Obrtna zveza v Tržiču je priredila razstavo domačih izdelkov v »Našem domu«. Na razstavi so bili zelo lepi predmeti ročnih del. Vidi se krojaško, mizarstvo, čevljarstvo, usnjarsko, ključavničarsko, kleparstvo delo itd. Tu se najbolj kaže, kako se mora družiti ročno in duševno delo, da se more ustvariti res nekaj lepega. S tem pa se ustvarja splošni ljudski blagor. Ta razstava opominja marsikaterega, da nima nikdo pravice poniževati drugega radi tega, ker sam opravlja boljši posel. Ročno in umsko delo se mora družiti. Zato se morata družiti tudi ročni in duševni delavec, ker oba imata pred seboj isti cilj t. j., ustvariti nekaj lepega in koristnega. To spoznavanje prihaja danes vedno bolj med naš obrtniški življ v Tržiču. Vodstvo Obrtne zveze ne prezira več našega kršč. socialnega pokreta, kakor je bilo to zadnja leta. Zaveda se, dokler stoji njih organizacija na kršč. načelih, smo si in tudi moramo biti enaki. Sedanjim voditeljem Obrtne zveze pa naj bo v svarilo tole: Oni, ki so bili svoj čas na vašem mestu, so stavili razne ovire našemu kršč. socialnemu pokretu. Mnogokrat smo jim ponujali roko, pa jo niso hoteli. Vodili so pravi razredni boj proti delavstvu. Prišli so v liberalne vode iz same prevzetnosti, ker so smatrali, da delavec ni toliko vreden, da bi oni z njim govorili resno besedo. Danes so tisti ljudje strti na tleh in nikdo jih ne pomiljuje in vse jih zapušča!

Jesenice. Na Savi smo čuli na dan sv. Petra čudno izjavo od strani »kov. org.« soc. demokratov, češ, da rdeči znaki in zastave pri raznih nastopih ne pomenjajo nič protiverskega ali proticerkvenega. Mi kršč. socialisti pa smatramo take izjave za ničeve, ker so brez načelne podlage. Kdor pozna Marksov evangelij in z njim zvezane rdeče znake in zastave, mora smatrati take izjave za breznačajne. Prav značilno se je o teh stvarih govorilo skoraj na vseh soc. dem. kongresih, n. pr. na amsterdamskem l. 1904., kjer opominja Francoz Beguet: Ves proletarijat se mora združiti pod rdečo zastavo, češ zastopniki sv. stolice po strani ljubimkajo s protestantskim cesarjem (nemškimi), da naj ta z zmagovitim pohodom podjarmi Francijo in s tem pripomore k zopetni papeževi veljavi. Krajeno take izjave ne pomenjajo nič drugega, kot nevednejšem nasuti peska v oči. Mi pa smatramo, da toliko časa, dokler se načelno ne preobrne soc. dem. stališče, smatramo za protiverske. Toliko v vednost tistim, ki niso na jasnem.

Jesenice. Soc. demokrati in z njimi v zadnjih časih Neodvisni prirejajo sedaj večkrat javne shode. Narede precej vabljiv dnevni red in pod krinko istega napadajo svoje nasprotnike po demagoškem načinu. Tako beremo od zadnjega dnevnega reda prvo točko, ki se nanaša na neznošna davčna bremena v zadnjih dvanajstih. Ti ljudje pa, ki mogoče ves položaj v parlamentu gledajo skozi »Jutro«, očitajo »Jug. klubu« nedelavnost in s tem, da agitirajo za svojo združeno organizacijo, mečejo blato na tiste, ki so to najmanj zaslužili. Če smo opazovali debato o čl. 49. zadnjih dvanajstih iz nadstrankarskega stališča, moramo reči, da gre vsa čast tov. dr. Gosarju in Kremzarju, ko sta se tako odločno zavzela za revne sloje, tako tudi za soc. demokrate in njih priveske, da jih za zahvalo sedaj tako nesramno napadajo v javnosti.

Največ se pa moramo čuditi, da mladi mlečnozobeči nastopajo in upajo trditi, da je dr. Gosar svoj predlog čl. 49 umaknil, za kar se mora takemu reči, da je podli lažnik. Priporočamo mu, da naj več čita, da bo to bolje razumel, ali pa manj nastopa z tako debelimi lažmi, da se mu mora vsak politični abecedar smejeti. Vedno se govori o enotni organizaciji, ali vprašajmo: li more obstojati taka organizacija, ki na laži gradi svoj razmah? V enotno organizacijo bomo prišli po mirnih izmenjavah svojih misli in po pametnih diskusijah. Mi smo glede svojih nasprotnikov že govorili in pisali in s tem povedali dobre in slabe strani. Nikakor pa ne razumemo sodrugov, ko trdijo, da so samo njihova načela dobra. Volilci SLS bodo pa imeli v nedeljo priliko debatirati s svojim polancem o težkih davčnih bremenih. Socialistom in Neodvisnim pa moramo reči, da so baš oni krivi, da sedi v fin. odboru dr. Pivko, ki glasuje za tako ogromna davčna bremena Slovenije. Ako bi bili oni na mestu, bi ne bilo v Sloveniji Zerjavov in Pivkov na krmilu. Torej z iskrenim delom do zmage kršč. socializma.

Trbovlje. V tukajšnjem premogokopu se je na praznik sv. Petra in Pavla na odkopu premoga smrtno ponesrečil rudar Renko Jože, oženjen, star 29 let. Ponesrečeni je bil doma z Dobovca pod Kumom na Kranjskem. Tovariši so ga v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in rudarska godba, akoravno je pot na Dobovec dve uri in jako težavna.

Krekova mladina.

Iz centrale. Vsem Krekovec! IV. delavski mladinski zbor Krekove mladine, ki se vrši dne 2. avgusta t. l. v Ljubljani, je pred nami. Težka naloga, ki nas čaka pri našem delu in našem pokretu, bo zahtevala res dobrih in vztrajnih delavcev. Ker je naša mladinska organizacija delavska, katere namen je širiti delavsko izobrazbo in delavsko zavest in ki po svojem namenu ne more služiti onim, katerih namen je vedno bil in je tudi še danes, da naj bo priprosto ljudstvo samo orodje, ki naj služi samo nekaterim osebam v korist, zato moramo biti pripravljeni na boj, ki mora biti pošten in kot tak prinesiti zmago nad onimi, ki hočejo za vsako ceno voditi delavsko maso samo sebi v korist. Da dobimo potrebnih smernic za naše nadaljno delo, zato naj se zaveda vsak naš član in članica in naj stori vse, da bo uspeh tega našega kongresa čim popolnejši. Da se pa to zgodi, vam kličemo vsem skupaj: Na delo za naš mladinski zbor!

Podružnicam Krekove mladine! Vsi tajniki, oziroma predsedniki podružnic naj sestavijo natančno poročilo za glavni občni zbor Krekove mladine, ki se vrši dne 2. avgusta v Ljubljani. Poročilo naj se pošlje najkasneje do 24. julija centrali, da uredimo vse potrebno glede glavnega tajniškega poročila. Upamo, da dobimo dovoljenije za polovično vožnjo na železnicah, za katero smo že prosili. Člani in članice naj se v obilnem številu udeležijo našega IV. delavskega mladinskega zbora, ki bo obenem tudi manifestacija našega pokreta.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova. Tukajšnja podružnica priredi v nedeljo 12. julija ob 3 popoldne vrtno veselico na vrtu g. Jožefa Ložarja v Sneberjih. Na sporedu je petje družtvenega mešanega zbora, kupleti, ribolov, turška kavarana, šaljiva pošta itd. Pri zabavi sodeluje delavska godba iz D. M. v Polju. Vstopnina 3 Din. Vabimo vse naše prijatelje, da v nedeljo pohitijo med nas! — Odbor.

Krekova mladina sv. Miklavž pri Ormožu. Dramatični odsek Krekove mladine sv. Miklavž pri Ormožu je uprizoril dne 29. junija po večernicah v društvenem domu petdejansko burko »Babilon«. Izid igre je bil izvrsten v kljub kratkemu času za učenje vlog in v kljub napornemu delu na njih in vinogradih, vsled česar so igralci k vajam dospeli vselej utrujeni in zmučeni. Igra je napravila na gledalce dober vtis in veliko smeja,

da jih je bilo treba včasih opomniti, naj se umirijo. Vsem igralcem, ki so sodelovali pri tej igri kakor tudi ostalim članom Krekove mladine kličemo na korajžo, naj se ne boje nastopiti pod imenom »Krekovci« bodosi na odru ali kjerkoli.

I. L.:

Viničarske šole.

Naše organizacije so z resolucijami že zahtevale ustanovitev viničarskih šol v vinorodnih krajih po vzorcu šol v bivši Avstriji. Bile so to šole, ki so svojim učencem nudile priliko, da so se izvežbali za vinorejsko panogo predvsem v praktičnem oziru. Zato so se sprejemali v uk le priprosti viničarski in delavski sinovi, ki so pod nadzorstvom vršili posle navadnih delavcev. Taki učenci so dobivali mesečno odškodnino, prosto hrano in stanovanje. Ves prosti čas, zlasti pa čas neugodnega vremena, se je porabil za teoretičen pouk. Šola je trajala 8 mesecev. Ob koncu je vsak udeleženec dobil spričevalo o sposobnosti in lepo število današnjih oskrbnikov je s tem osemmesečnim tečajem doseglo lepo službo.

Danes je potreba ista. Izobraženih delavcev v vinorejski stroki je vedno manj, vinogradi so potrebni obnovitve, a bati se je, da se bo obnova vršila pomanjkljivo. Taka šola je ob enem vzgled za vzorno vinorejo, za umno vzgojevanje cepljenih trsov in vsekakor tudi za sadjerejo in druge gospodarske panoge. Viničarske šole so se po največ same vzdrževale in se država, oziroma oblast ne bi dosti obremenila tudi v današnjih razmerah. Pozivamo vlado, da ob priliki vpostavi potrebni znesek tudi za viničarske šole. Vinogradnih posestev, ki bi bile primerne za tako šolo, je dovolj na razpolago.

Razno.

Težka riba. Ribiči iz Cavtata so na trnek vlovili 153 kg težko ribo, katero ni nihče izmed ribičev poznal. Ribo so poslali dubrovniškemu muzeju v svrhu raziskavanja.

Roparski napad. Maskirani roparji so 4. julija napadli v okolici Milana blagajnika plinske družbe, ki je tovrnem avtu nesel delavcem plačo. Vsled ovire na cesti je moral avto ustaviti, pri tem pa stopi iz grmovja človek s puško, ki jo nameri na šoferja. Isti čas je z druge strani pridrvel avto s štirimi maskiranci, ki so z revolverji prisili blagajnika, da jim je izročil listino z 164.000 lirami.

Maščevalka. V Chicagu je ustrelila 15 letna šolarka ljubimko svoje očetna. Zagovarjala se je s tem, da je ljubimka vzela nji očeta, materi pa povzročila žalost in bedo. Sodišče jo je oprostilo. Oče in mati sta se spet sprijaznila.

Holandske volitve. Pri volitvah v holandsko državno zbornico so dobili krščanski socialisti 11 mandatov, rimsko-katoliška državna stranka 30, antirepublikanska 13, protestantska reformistična stranka 1, soc. demokrati 24, liberalna svobodnjaška zveza 9, svobodomiselni demokratje 7, agrarna stranka 1, katoliška ljudska stranka 1, protestantska ljudska stranka 1, komunisti 1.

Ponesrečeni turisti. Zadnji čas so pogrešili štiri turistovske skupine, ki so odšle iz Admonta v Gesäuse. Rešilne ekspedicije so naše zmrznjena trupla sedmih turistov.

Francoski predlog o nacionalizaciji (podržavljenju) francoskih rudnikov. Nedavno je bil, kakor so javljali pariški listi, predložen zbornici neki zakonski načrt, na podlagi katerega naj bi se podržavilo (ne podružabilo) vsa rudniška posestva Francije ter rudarska posestva francoskih kolonij. Ta načrt je bil oddan rudarski komisiji. Ustanovil se bo posebni narodni svet v svrhu proučevanja teh posestev ter o izkoriščanju istih. Ta predlog je sličen onemu, katerega so meseca aprila 1920 stavili francoski socialisti. Zato pa ta novi predlog podpirajo z vso vnemo ne samo socialisti, nego znani radikali.

Poseben način izplačevanja družinskih doklad v Zgornjem Elzasu (Francija). Delodajalci Zgornjega Elzasa so lansko leto ustanovili posebno blagajno, iz katere izplačujejo skupno družinske doklade. Ta, takozvana »Association Familiale de l'industrie du Hanf Rhin« je te dni poročala o njenem delovanju v lanskem letu. Iz poročila je razvidno, da šteje ta blagajna 153 članov (delodajalcev), z več kakor 63.000 delavcev in delavk in več kakor 16.000 vpisanih gospodinstev z okroglo 28.000 otroci. Z ozirom na draginjo je ta blagajna povisala tozadene doklade, in sicer tako, da dobi vsak družinski oče za enega otroka 1.20 fr., za dva 1.50, za tri 1.80 itd. za vsak delavni dan. To društvo tudi v zdravstvenem oziru skrbi za otroke. Zdravnik preišče od časa do časa vse otroke od 2—6 let brezplačno. Nastavljene so tudi strežnice, katere redno obiskujejo delavske družine. Za bolne otroke ima društvo posebne kolonije (Ferienkolonien) na deželi, morju ali pa v hribih. In pri nas?

Po devetih letih se je vrnil iz ujetništva Enrico Mazzamauro, doma iz Macerato v Italiji. Mazzamaurova žena je po vseh mogočih načinih iskala vesti o njem, a brez uspeha, narkar so Mazzamauro proglasili za mrtvega. Žena, ki je bila še mlada, se je nato poročila s kmetom iz iste vasi in živela z njim srečno dozdej. Imata dva otroka, katerih eden je star 4 leta, drugi pa dve leti. Iz prvega zakona živi en otrok. Mazzamauro je bil ujet na goriški fronti; odvedli so ga v Mauthausen, odkoder pa je ušel v Rusijo. Po mnogih doživljajih se mu je posrečilo, da se je preko Poljske vrnil v srednjo Evropo in domov. Pisal ni cel čas nič domov, ker ni mogel, ko pa se je vračal proti domovini, ni hotel, ker je želel ženo presenetiti. Presenečenja res ni manjkalo, a posebno veselo ni bilo. Mazzamauro je uvedel postopanje za razveljavljenje ženinkega drugega zakona. Žena pa vnaprej izjavlja, da se od svojih dveh otrok iz drugega zakona nikakor noče ločiti.

Samski davek v starem veku. V več državah so mislili in mislijo na vpeljavo posebnega davka za samec. Ta misel je pa že zelo stara. Najbolj sovražna samec je bila stara Šparta, kjer je samec izgubil celo državljsko pravico, če se ni o pravem času oženil. Stari samci se niso smeli udeleževati javnih svečanosti in jih tudi niso spoštovali, kakor so sicer stare ljudi. Vrhutega so morali taki trdovratneži enkrat na leto delati javno pokoro. — V Atenah ni bilo tako strogo. Solon, ki je bil sam samec, je pustil tudi druge samce pri miru. Ne tako pa Platon, čeprav je bil tudi on samec. Rekel je, da mora vsak ne- oženjen mož, ki je star več kot 35 let, plačati državni blagajni znesek v višini vzdrževalnine za ženo. — Jako veliko je bilo samecev v Rimu za časa cesarja Avgusta. Cesar je izdal tako ostre odredbe proti njim, da bi bila v senatu kmalu nastala revolucija. Vendar pa je kak zagrizenec plačal rajši tudi največji davek, kakor pa da bi se bil oženil. Seveda so bile pa zahteve elegantne žene takrat neznosne. Najhujša odredba je bila tale: Moški, ki se do 25. leta ni poročil, je bil izključen od vsake dediščine. Sicer so to odredbo nekoliko omilili, vendar je pa tudi v omiljeni obliki donášala državni blagajni velike dohodke.

Za kratek čas.

Morska bolezen. Krojač Japic se je na veselici zunaj mesta do dobrega nalezl vinskega duha. Ko se je kasno na večer vračal po železnici domov v mesto, mu je bilo slabo.

»Kaj vam je, oče mojster?« vpraša sopotnik.

»E kaj čemo,« reče on, nekateri dobe morskó bolezen na ladiji, jaz pa — na železnici!»

